

Поширення ідеї євроатлантичної інтеграції в Україні засобами громадської дипломатії

9 червня 2009 року в Миколаєві відбувся інтерактивний семінар на тему: «Поширення ідеї євроатлантичної інтеграції в Україні засобами громадської дипломатії: регіональний вимір». Захід провів Інститут трансформації суспільства у співпраці з Миколаївським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти і Центром інформації та документації НАТО в Україні.

Мета заходу:

- Роз'яснення ролі громадської дипломатії у поширенні ідеї євроатлантичної інтеграції України з урахуванням досвіду нових країн – членів НАТО;
- Визначення шляхів та механізмів формування довіри до НАТО неполітичними, немілітарними методами;
- Окреслення засобів громадської дипломатії для роботи з різними цільовими групами на місцевому рівні;
- Визначення можливостей місцевої влади сприяти регіональній громадськості у поширенні інформації про реальні переваги країни, яка є членом Північноатлантичного альянсу;
- Вироблення системи контраргументів стосовно позиції тих політичних сил, які виступають проти вступу України в НАТО.

На обговорення були винесені такі теми:

1. Громадська дипломатія як ефективний механізм впливу на суспільну думку щодо НАТО: світовий досвід і українська перспектива.
2. Роль засобів громадської дипломатії у змаганні аргументів «за» та «проти» НАТО.
3. Роль місцевих ЗМІ і громадських організацій у реалізації євроатлантичного курсу України.

Учасники інтерактивного семінару:

представники Центру інформації та документації НАТО в Україні, Консультативного бюро європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України; керівники і депутати Миколаївської обласної та міської рад; керівники Інституту трансформації суспільства, Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти та Національної радіокомпанії України; ректори, викладачі й студенти вищих навчальних закладів, директори та вчителі загальноосвітніх шкіл, керівники громадських організацій і політичних партій, засоби масової інформації Миколаївської області.

Огляд інтерактивного семінару

Відкриваючи захід, **Володимир Чайка, Миколаївський міський голова**, сказав, що такого роду семінари повинні проводитися як для певної слухацької аудиторії, так і для широкого загалу людей на засадах відкритості та демократичних цінностей. Він розповів про свій досвід спілкування з представниками НАТО: «Нещодавно три мери міст – обласних центрів і чотири мери міст обласного підпорядкування були запрошені до Штаб-квартири Північноатлантичного альянсу в Брюссель за програмою Кабінету Міністрів України. Ми провели зустрічі з політичним та військовим керівництвом НАТО. Можу сказати одне, що це серйозна міжнародна безпекова організація, але нас поки туди не запрошують, бо вважають, що рішення стосовно вступу в НАТО повинно прийматися українським народом на всеукраїнському референдумі».

Пан В. Чайка переконаний, що Україні потрібно співпрацювати з Альянсом, бо таке партнерство є взаємовигідним. Присутність української дипломатичної місії в

Організатори та учасники заходу

Під час інтерактивного семінару

НАТО дає можливість адекватно оцінювати не тільки позицію цього військово-політичного блоку, а й стратегію безпеки Атлантики, Європи, Світу. Володимир Чайка також відзначив, що гуманітарна місія української держави присутня в Іраку та Афганістані: «Там працюють наші лікарі та офіційні спостерігачі від України. Українські окремі військові підрозділи беруть участь у миротворчих операціях під егідою ООН». За його словами, такі країни – члени НАТО, як Албанія та Словенія, надають приклад Україні щодо безпеки держави у часи світової фінансово-економічної кризи крізь призму поліпшення соціального рівня життя. Але разом із тим, керманіч міста відзначив, що без політичної консолідації і порозуміння серед українських політиків НАТО не зможе дати «зелене світло» вступу України в Альянс. Тож треба розраховувати на солідарність в українському суспільстві з цього доленосного питання, підсумував Миколаївський міський голова.

Володимир Пащенко

Володимир Пащенко, заступник голови Миколаївської обласної ради, висловив впевненість, що висновки, які зроблять учасники інтерактивного семінару, підуть на користь громадянам України. «Цей захід важливий тим, що жителі регіону з «перших вуст», а не з певних газет чи телевізійних програм можуть почути думку українських і закордонних експертів, які спеціалізуються на питаннях євроатлантичної інтеграції», сказав пан В. Пащенко.

Водночас він зауважив, що, на його думку, тема семінару є дещо не виваженою, адже український народ ще не дав однозначної відповіді щодо вступу чи не вступу України до НАТО. В. Пащенко вважає, що недоцільно ставити питання щодо вироблення системи контраргументів стосовно позиції тих політичних сил, які виступають проти вступу України в НАТО. Заступник голови Миколаївської обласної ради сказав, що стаття 5 Конституції України чітко зазначає, що єдиним джерелом влади в Україні є народ, який здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування.

Регіональний представницький орган – обласна рада – обирається народом і має виражати його волю, діючи в рамках Конституції України та його законів. В. Пащенко вважає, що більшість населення регіону, як і депутатів Миколаївської обласної ради, не є прихильниками вступу України до НАТО, і взагалі, Україна не готова до вступу в Альянс ні з політичної, ні з економічної, ні з військової точок зору. Водночас він переконаний, що Україна – невід'ємна складова Європи, а тому вибір нашою державою саме європейського шляху розвитку має супроводжуватися подоланням меж між українськими і європейськими реаліями, цінностями, динамікою розвитку, а також налагодженням добрих відносин з усіма країнами-сусідами.

Пан Пащенко відзначив, що Україна є рівноправним учасником міжнародного спілкування та активно сприяє зміцненню загального миру і міжнародної безпеки, бере безпосередню участь у загальноєвропейському процесі безпеки.

Насамкінець заступник голови Миколаївської облради висловив контраверсійну думку, що надалі Україні потрібно мати варіант новітньої стратегії – наприклад, розвиватися за моделлю позаблокової держави, яка є дружньою до всіх сусідів, зі стратегічним прагненням до Європейського Союзу.

Олег Соскін, директор Інституту трансформації суспільства, професор Національної академії управління, заступник голови Координаційної Ради Громадської Ліги Україна – НАТО, зазначив, що інтерактивний семінар у Миколаєві проводиться в рамках впровадження державного курсу євроатлантичної інтеграції України і в інтересах її національної безпеки, на виконання Державної цільової програми інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції на 2008–2011 роки, а також чинного національного законодавства – Закону України «Про основи національної безпеки України», Указу Президента України «Про Річну національну програму з підготовки України до набуття членства в Організації Північноатлантичного договору», рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про перспективи подальшого розвитку відносин України з Організацією Північноатлантичного договору та стан забезпечення координації діяльності органів виконавчої влади України, інших державних органів у сфері євроатлантичної інтеграції України».

Пан Соскін відзначив, що останнім часом відбувається інтенсифікація відносин між Україною та Північноатлантичним альянсом. Про це свідчать рішення країн НАТО, прийняті на Бухарестському саміті та під час зустрічі міністрів закордонних справ країн НАТО у Брюсселі. Водночас, між орієнтаціями влади та суспільства щодо євроатлантичного майбутнього України сьогодні існує розрив. За даними Всеукраїнського соціологічного дослідження, проведеного Інститутом трансформації суспільства на замовлення МЗС України, лише третина українських громадян (на кінець листопада 2008 р.) підтримує курс Української держави на вступ до НАТО. Одна з причин низького рівня підтримки – неефективна система інформування громадян про цілі, завдання та діяльність Альянсу: 35,5% українців оцінюють свій рівень поінформованості з цього питання як низький, 48,4% – як середній. Державні програми інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції, які дотепер впроваджувалися в Україні, на жаль, не дають позитивного ефекту. Об'єктивна інформація про НАТО та перспективи співробітництва нашої країни з Альянсом практично не доходить до регіональної громадськості. Тому дедалі очевиднішою стає необхідність використання нових форм інформаційно-роз'яснювальної роботи, серед яких найбільш ефективними, як показує досвід нових країн – членів НАТО, є методи громадської дипломатії.

Директор Інституту трансформації суспільства вважає, що посилення ролі недержавних гравців, налагодження горизонтальних комунікацій, пошук партнерів, полегшення доступу до інформації, заохочення відкритих дебатів серед різних верств суспільства тощо можуть швидше донести до громадян розуміння переваг євроатлантичної інтеграції, ніж державні акції. Особливо, якщо рівень довіри до державних органів влади в Україні вкрай низький. Сформоване методами громадської дипломатії позитивне ставлення українських громадян до НАТО може справити відчутний зворотний вплив на урядові та політичні системи.

Надія Огренич, директор Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, привітала присутніх зібрання і зазначила, що захід проводиться на виконання державного курсу України на євроатлантичну інтеграцію, який закріплений у чинному українському законодавстві. Захід організований для цільової групи – вчителів, викладачів та студентів вищих навчальних закладів Миколаєва.

Семінар, який стосується проблематики євроатлантичної інтеграції України, було організовано Миколаївським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти спільно з Інститутом трансформації суспільства на запит слухачів курсів підвищення кваліфікації вчителів. Про це свідчать результати анкетування, проведеного серед слухачів курсів: 67% учителів висловили бажання почути об'єктивну інформацію щодо євроатлантичної інтеграції України.

Питання геополітичного майбутнього нашої країни включено до програм та навчально-тематичних планів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників, а також до програм 12-річної школи курсів «Історія України» та «Всесвітня історія», де вивчаються такі теми: «Розширення Європейського Союзу та НАТО, місце України в цьому процесі», «Пошуки зовнішньополітичних орієнтирів наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття. Участь України у миротворчих акціях».

Міністерство освіти і науки України висуває відповідні державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки та поінформованості учнів з цієї проблеми, зокрема «дає власну оцінку процесу розширення НАТО на Схід та місце України в системі міжнародних відносин на початку ХХІ століття». Відповідно сучасний педагог має бути поінформованим.

Наприкінці свого виступу пані Н. Огренич закликала присутніх до толерантності, культури спілкування і поваги до думки інших людей, навіть якщо вони не співпадають з деяких ідеологічних міркувань з іншими протилежними думками.

Мішель Дюре, керівник Центру інформації та документації НАТО в Україні, зазначив, що цілковито згоден із керівництвом міста й області, що Україна є невід'ємною складовою Європи і, відповідно до європейських демократичних принципів, повинна самостійно приймати рішення щодо вступу до тих чи інших міжнародних структур, у тому числі до Північноатлантичного альянсу. «Я приїхав до Миколаєва не агітувати за НАТО, а для того, щоб розповісти миколаївцям про систему колективної безпеки Альянсу. Можливо, через 10 років ця організація матиме іншу назву, але безпека залишиться основою стабільності незалежних і демократичних націй», – наголосив пан Дюре.

Він заявив, що розуміє відповідні емоційні сплески українських громадян з приводу НАТО, адже навіть у такій маленькій європейській країні, як Королівство Бельгія, деякі люди вважають, що НАТО – це організація, діяльність якої спрямована проти Росії. Але це зовсім не так. Тож пан М. Дюре переконаний, що і в країнах – членах НАТО потрібно обов'язково розповідати людям про взаємовідносини Альянсу з Росією та іншими країнами, наприклад у питаннях забезпечення екологічної безпеки, боротьби з тероризмом, нерозповсюдження зброї масового знищення і т. ін.

Поважний дипломат пояснив, що Північноатлантичний альянс присутній в Афганістані, щоб виконувати зоб'

ов'язання, взяті перед світовою спільнотою. І саме РБ ООН дала дозвіл НАТО на присутність у цій країні. Консенсус серед 28 країн НАТО знайти подекуди дуже важко, зазначив керівник Центру інформації та документації НАТО, адже кожна держава має свої інтереси і пріоритети, однак попри це країни – члени Альянсу дійшли згоди стосовно Афганістану.

Пан Дюре також відзначив той факт, що чимало країн колишнього соціалістичного табору вже набули членство в НАТО і мають в організації такий самий правовий та легітимний голос, як і такі країни НАТО, як США, Велика Британія чи Німеччина. На думку дипломата, пострадянські країни, які є членами Альянсу, змінили його внутрішню як у питанні культури спілкування, так і безпеки.

Україна є стратегічним партнером НАТО й тісно співпрацює з ним у багатьох галузях. Що ж стосується питання членства, то воно цілковито залежить від внутрішньої готовності вашої держави, і насамперед її громадян, зробити рішучий крок на шляху інтеграції до євроатлантичної системи колективної безпеки, висловив пан М. Дюре.

Олексій Мірошніченко, заступник голови Миколаївської обласної організації Української народної партії, кандидат економічних наук, заслужений економіст України, нагадав присутнім, що більшість країн – членів уже не існуючого Варшавського договору, який було створено СРСР, сьогодні є членами Північноатлантичного альянсу. Досвід інтеграції до НАТО і ЄС таких держав, як Польща, Чехія, Словаччина, красномовно свідчить про те, що вони змогли адаптуватися до економічних, політичних і військових критеріїв та принципів функціонування розвинутих країн. Україна, перекований пан Мірошніченко, також спроможна долучитися до цієї системи. Водночас, економічна складова має велике значення для країни-кандидата чи держави, яка декларує наміри вступити в Альянс, адже військово-промисловий комплекс країни відіграє ключову роль у взаємодії з іншими партнерами у виробництві та впровадженні новітніх військових технологій. Кооперація між країнами НАТО у військовій сфері дає додаткові можливості використати економічний потенціал будь-якої із країн – учасниць Організації Північноатлантичного договору, наголосив О. Мірошніченко.

Веб-проект
Інституту трансформації
суспільства

Мій вибір – НАТО

www.uanato.info